

Sisäministeriö

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/6617/2025

Finavian lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Finavia Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisesta torjunnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Yleisesti

Finavia pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Järjestäytyneen rikollisuuden vaikutus yhteiskunnan turvallisuuteen, elinkeinoelämään ja viranomaistoimintaan on viime vuosina muuttunut aiempaa verkostomaisemmaksi ja vaikeammin tunnistettavaksi. Lakiluonnoksen tavoitteena oleva viranomaisten tiedonvaihdon vahvistaminen sekä järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisen torjunnan tehostaminen ovat perusteltuja keinoja vastata muuttuneeseen uhkaympäristöön. Lakiluonnoksessa tunnistetaan myös järjestäytyneiden rikollisryhmien pyrkimys hyödyntää laillisia liiketoimintarakenteita sekä vaikuttaa kriittiseen infrastruktuuriin, logistisiin ketjuihin ja maahantulopisteisiin. Nämä ovat lentoasemaympäristön turvallisuuden kannalta keskeisiä riskejä.

Finavia vastaa suurilta osin Suomen lentoasemaverkoston ylläpidosta ja useiden lentoasemien osalta yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisestä infrastruktuurista. Lentoasemilla työskentelee Finavian oman henkilöstön lisäksi merkittävä määrä palveluntuottajien, alihankkijoiden ja viranomaisten henkilöstöä. Tästä syystä turvallisuuskriittisissä tehtävissä toimivien yritysten ja henkilöiden luotettavuuden varmistaminen on Finavian näkökulmasta keskeinen osa turvallisuusjohtamista.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta turvallisuuskriittisissä ympäristöissä

Finavia pitää tärkeänä, että viranomaisilla on nykyistä paremmat mahdollisuudet tunnistaa järjestäytyneen rikollisuuden kytkentöjä sekä hyödyntää tätä tietoa lupaharkinnassa ja valvonnassa. Lakiluonnoksessa todetaan järjestäytyneen rikollisuuden pyrkivän hyödyntämään laillisia yritysrakenteita rikollisen toiminnan mahdollistamiseen ja peittämiseen. Samoin esityksessä arvioidaan järjestäytyneiden rikollisryhmien pyrkivän soluttautumaan kriittiseen infrastruktuuriin, logistisiin ketjuihin ja maahantulopisteisiin. Nämä havainnot ovat olennaisia myös ilmailun turvallisuuden näkökulmasta.

Finavia katsoo, että turvallisuuskriittisissä toimintaympäristöissä järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien riskien tunnistaminen jo ennen rikosoikeudellisten seuraamusten

syntymistä voi joissakin tapauksissa olla perusteltua yhteiskunnan turvallisuuden suojaamiseksi.

Tiedonsaanti

Finavia pitää tärkeänä, että lakimuutoksen toimeenpanossa arvioidaan myös kriittisen infrastruktuurin toimijoiden mahdollisuuksia saada käyttöönsä turvallisuuden kannalta välttämättömiä tietoja muun muassa sopimuskumppaneiden ja palveluntuottajien luotettavuudesta.

Turvallisuuskriittisiä palveluja hankkivien toimijoiden tulee kyetä tekemään riskiperusteisia hankinta-, sopimus- ja turvallisuuspäätöksiä luotettavan tiedon perusteella.

Finavia kiinnittää huomiota siihen, että turvallisuusriskejä voi muodostua myös alihankintaketjuissa. Käytännössä turvallisuuskriittisissä ympäristöissä toimivien yritysten luotettavuuden arviointi ei voi rajoittua yksinomaan pääsopimuskumppaniin.

Finavia pitää perusteltuna, että järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa huomioidaan myös yritysverkostot, tosiasialliset vaikutusmahdollisuudet sekä muut sellaiset rakenteet, joiden kautta rikolliset toimijat voivat pyrkiä vaikuttamaan lailliseen liiketoimintaan.

Oikeusvarmuus ja ennakoitavuus

Finavia pitää tärkeänä, että järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien arvioiden, luokitusten ja lausuntojen käyttöä koskeva sääntely on mahdollisimman selkeää ja ennakoitavaa.

Koska turvallisuuspalveluyritysten toimintaedellytyksiin ja mahdollisesti myös sopimussuhteisiin voi kohdistua merkittäviä vaikutuksia, tulee arviointimenettelyjen perustua riittävän täsmällisiin kriteereihin. Toimijoiden oikeusturvan sekä päätöksenteon läpinäkyvyyden näkökulmasta on tärkeää, että menettelyt ovat mahdollisimman yhdenmukaisia ja ennakoitavia.

Ehdotus

Lakiluonnoksessa mainitaan kriittiseen infrastruktuuriin, maahantulopisteisiin ja logistisiin ketjuihin kohdistuva rikollinen vaikuttaminen. Koska lentoasemat ovat nimenomaan tällaisia kohteita, Finavia ehdottaa, että kriittisen infrastruktuurin toimijoiden tiedonsaantioikeuksia sekä oikeutta käyttää tietoja arvioidaan jatkovalmistelussa, sekä määritellään tarkemmin edellytykset ja menetelmät, joilla em. toimija voi pyytää ja/tai saada viranomaiselta tietoja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien riskien tunnistamiseksi ja uhkien ennalta ehkäisemiseksi omassa toiminnassaan. Tällaisen tiedon vastaanottajana ja käyttäjänä kriittisen infrastruktuurin toimijaan kohdistuvien velvoitteiden tulee olla selkeitä ja tarkkarajaisia.